

Därför lever klassikerna

BOKEN Crister Enander om Italo Calvinos essäsamling "Varför läsa klassikerna"

Text: Crister Enander

Helsingborgs Dagblad 19 januari 2012

Vad är egentligen en klassiker?

Det är en fråga som med en närmast generande regelbundenhet förmår att skapa debatt.

Senast skedde det efter att en beskäftig politiker ansåg det nödvändigt att upprätta en **kanon** över de böcker som borde eller skulle läsas i skolorna.

Svaret är dock enkelt. En klassiker är en bok som förmår överleva och inte genast glöms bort, som läses av generation efter generation. Det är i allra högsta grad en självreglerande process.

Alla försök att ge den konstgjord andning – genom akademiska **longörer** eller nationell självbelåtenhet – är i längden dömda att misslyckas.

En avsevärt intrikatare fråga är vad det är som gör en bok till klassiker. Vilka kvaliteter måste den äga för ta sig förbi den stora glömskan?

Där finns däremot inga hållbara generella svar.

Vad förenar Dante Alighieris "Den gudomliga komedin" med Gustave Flauberts "Madame Bovary", Jean-Jacques Rousseaus "Julie eller Den nya Héloïse" med Virginia Woolf "Mot fyren"? **Inte mycket, om** ens något – ändå är väl knappast någon beredd att bestrida att de alla är klassiska verk?

Den italienske författaren *Italo Calvino* (1923 – 1985), själv upphovsman till åtminstone ett par romaner som med stor säkerhet kommer att ha klassikerstatus lång tid framöver, ger i den **postuma** essäsamlingen *Varför läsa klassiker* utomordentliga introduktioner och undersökande skildringar av några av de bestående verken i litteraturhistorien. **De tjugotre essäerna** sträcker sig kronologiskt från Odysseus irrfärder till Jorge Luis Borges gäckande labyrinter.

När Calvino skriver om Stendhal, Denis Diderot och Honoré de Balzac ökar temperaturen avsevärt. Hans engagemang blir starkare, analyserna skarpsinnigare. Det är uppenbart att det är tre författare som betytt mycket för hans egen utveckling, inte minst för hans tidiga författarskap.

I några av essäerna skiner hans akademiska bakgrund igenom. Han **disputerade** 1947 på en avhandling om Joseph Conrad, en författare han bevarade ett livslångt intresse för.

I den briljanta och infallsrika titelessän som inleder **volymen** formulerar Calvino fjorton **maximer** där han med glimten i ögat men med bevarat allvar försöker ringa in vad som utmärker en klassiker.

Den fjärde punkten lyder till exempel: ”Varje omläsning av en klassiker är likt den första läsningen en upptäckt.”

Där formulerar han också en syn på den litterära kanon som jag helt delar. ”För oss återstår inte annat än att var och en uppfinna oss ett idealt bibliotek av våra klassiker”.

Essäerna, som är utgivna av Italienska Kulturinstitutet i den förnämliga Cartaditalias bokserien, är inte minst intressanta att ta del av då Italo Calvino ofta skriver och tolkar de litterära verken med dubbla avsikter, med en konsekvent och fruktbar **tvesyn**.

Han uppträder dels som allmänintresserad och ytterst lärd läsare, dels i rollen som professionell romanförfattare.

Han söker efter de inre mekanismerna, de dolda strukturerna och de **intentioner** som drivit de enskilda författarna, inte minst för att se vad det är som förvandlar en dussinroman till ett verk av bestående värde.

Italo Calvino försöker finna den levande och ständigt livgivande anden i de stora textmaskinerierna.